

15/2/2014

נושאונט מס' 29

דבר העורך

שלום לכם,

פעילויות בולאיות רבות מתרחשות בחודשים אלו. ביום חמישי האחרון התקיים מפגש איל"ת ובו שמענו את הרצאתו של **יעקב שבתאי** על בולי "דואר עברי". ההרצאה כללה סקירה היסטורית של האירועים, הסבר ממצה על התקופה מבחינה בולאית, תיאור תהליכי ההדפסה של בולי הסדרה וניתוח של תשניות רבות בבולים עצמם. אמנם ההרצאה לא עסקה בתמאטיקה "נטו", אך כל הנוכחים השכילו ממנה רבות. אנו יכולים רק להצטער שהנוכחות במפגש הייתה בינונית בלבד.

ביום שני הבא (ה-24 בפברואר) תפתח במוזיאון הגיאולוגי ברמת השרון תערוכה מיוחדת של גיאולוגיה על בולים תחת הכותרת "פיסות ארץ רחוקה". התערוכה מבוססת על אוספו של חברנו **יוסי חרש**, וכולם מוזמנים לבקר בה בכל עת ובפרט בטקס הפתיחה. התערוכה תהיה פתוחה לקהל עד חודש אוגוסט.

המוזיאון הגיאולוגי
פיסות ארץ רחוקה

תערוכה במוזיאון הגיאולוגי ברמת השרון
פיסות ארץ רחוקה: גיאולוגיה על בולים
אוצרת: **רחל ששפורטה**
הפתיחה ביום שני 24 בפברואר 2014 שעה 19:00

הנכם מוזמנים לצאת למסע קסום ולגעת ב"פיסות ארץ רחוקה", הלוא הם הבולים. יצירות קטנות אלו חושפות בפנינו ביד אמן רגישה סיפורים גיאולוגיים מן המרחבים: הרי געש מיפן, דיונות מנמיביה, כורי יהלומים מטנזניה, אמרלד מקולומביה, שלל דינזאורים, חיפשי נפט וגז ועוד ועוד.

בתוכנית:
ברכות **גב' שירה אבין**, סגנית ומ"מ ראש העיר
מר ישראל אליעזרי, יו"ר הנהלת המוזיאון
הרצאה **מר יוסי חרש**, גיאולוג ואספן בולים

הכניסה חופשית

המוזיאון הגיאולוגי, רח' הפלמ"ח 12 רמת השרון טל: 03-5497185 | geo.museum@ramat-hasharon.muni.il

LIBYA
10
PERSONAL
R № 140207

הזמנה לטקס הפתיחה של התערוכה

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

ב-12 במרץ יתקיים באוניברסיטה העברית בירושלים כנס על בולים בארצות ערב. תכנית הכנס מוצגת בעמוד הבא. אמנם לא מדובר באירוע תימאטי באופיו, אך הוא בוודאי רלוונטי לחברים רבים. זאת ועוד, אנו סבורים כי כל אירוע מסוג זה הוא מבורך, ומגביר את המודעות לעולם הבולאות.

המרכז לחקר האסלאם ע"ש נחמיה לבציון
The Nehemia Levzion Center for Islamic Studies
مركز نحميا لفتسيون للأبحاث الإسلامية

האוניברסיטה העברית בירושלים
The Hebrew University of Jerusalem
الجامعة العبرية في اورشليم - القدس

רשות הספריות
ספריית הר הצופים
למדעי הרוח והחברה ע"ש בלומפילד

מתכבדים להזמין
לכנס

"סיפור גדול במימדים קטנים"

בתוכנית:

הרצאת פתיחה: פרופ' עמי איילון, אוניברסיטת תל-אביב
מגיב: פרופ' אלי פודה, האוניברסיטה העברית
ד"ר מירה צורף, אוניברסיטת תל-אביב, מצרים
ד"ר נוגה אפרתי, האוניברסיטה העברית, עירק
ד"ר עמרי ניר, האוניברסיטה העברית, לבנון
מר אייל דוד, האוניברסיטה העברית, לוב

בנוסף תתקיים
תערוכת בולים בקומת הכניסה לספריה

יום רביעי, י' באדר ב', תשע"ד (12 במרץ 2014)
18:00-14:00

ספריית רוח וחברה, מחלקת מדיה, ביתה 32, קמפוס הר-הצופים

הזמנה זו בציחף תעודה מזהה מהווה אישור כניסה וד-פעמי לקמפוס הר הצופים

מלבד שני אירועים אלו ייערכו בחודש מרץ גם האסיפות השנתיות של שני האירגונים הבולאיים הגדולים בארץ: **ביום חמישי ה-20 במרץ תתקיים האסיפה השנתית של איל"ת**, וכמובן שכולכם מוזמנים אליה. נשמח מאוד אם הנוכחות תהיה הפעם גבוהה מן הרגיל: החברים מתבקשים להודיע למזכיר האגודה, **יורם לוביאניקר**, על כל נושא אותו הם מבקשים להעלות לדיון. כעבור שבוע, ב-27 במרץ, תתקיים האסיפה השנתית

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

של התאחדות בולאי ישראל ובמהלכה ייבחרו גם נשיא ההתאחדות וחברי הועד הפועל שלה. חברי איל"ת הם, באופן אוטומטי, גם חברי ההתאחדות, ועל כן הם מוזמנים להגיע גם לאסיפה של הגוף המארגן את חיי הבולאות בארץ.

מפגש נוסף של איל"ת ייערך ביום חמישי ה-15 במאי תחת הכותרת "תימאטיקה – אתמול, היום ומחר". המפגש ויוקדש לרב-שיח שיעסוק במגמות החדשות בשיפוט תצוגות תימאטיות, והמאמר של יוסי חרש המופיע בגליון זה הוא מעין קדימון למפגש. נשמח לקבל תגובות למאמר זה עוד בטרם המפגש, כן תמצאו בגליון מאמר על חג האהבה שחל אתמול.

קריאה מהנה,
יורם ולורנס

מגמות חדשות בשיפוט יוסי חרש

בשנים האחרונות ניכרת מגמה של שינויים בגישה לשיפוט תצוגות תימאטיות. אקדים ואומר כי בעיני מדובר במגמה שלילית ומסוכנת, ודווקא משום כך אני סבור כי יש לגדוע אותה באיבה, בטרם תבשיל למדיניות רשמית. יושב ראש איל"ת, **יצחק ברק**, קבע כי המפגש שיתקיים ב-15 במאי יוקדש לדיון בנושא, ועל כן מטרת מאמר זה היא לסכם את הנקודות העיקריות העומדות בלב הדיון.

במה דברים אמורים? כל תצוגה הנשפטת באגף התימאטי זוכה לניקוד בשמונה סעיפים שונים. המספרים בטבלה להלן משקפים את הניקוד המקסימלי האפשרי בכל סעיף, והם מסתכמים, כמובן, למאה.

תחום	סעיף	נקודות	סיווג
טיפול	תכנית	15	תימאטי
	פיתוח	15	
	חדשנות	5	
ידע	ידע תימאטי	15	בולאי
	ידע בולאי	15	
החומר הבולאי	נדירות	20	
	מצב	10	
הצגה	הצגה	5	

טבלה זו חשובה מאוד בעיני. המסקנה החשובה ביותר העולה ממנה היא, שמחצית מהניקוד מוענקת עבור הצד התימאטי של התצוגה, ומחציתו השניה עבור הצד הבולאי. מכאן ש"בולאות תימאטית" נשענת על שתי רגליים (הרגל הבולאית והרגל התימאטית) שוות באורכן. לשם נוחות נתייחס להלן לכך כאל יחס של 50:50.

מדוע זה כל כך חשוב? משום שאני רואה בבולאות תימאטיות אתגר אינטלקטואלי, בניגוד לאגפים הבולטים האחרים (האגף המסורתי ואגף "תולדות הדואר"), אשר בהם נדרש המציג, בראש ובראשונה לכיס עמוק במיוחד. לעומת זאת, הבולאות התימאטיות מדגישה את המחשבה והידע. כל הסעיפים המוגדרים כתימאטים אינם דורשים כל השקעה כספית. גם הצגה נאה וידע בולאי אינם דורשים השקעה כספית. המסקנה היא, שבתמאטיקה מציג עשוי להגיע לרמות הגבוהות מבלי להיות עשיר כקורח.

אלא שבשנים האחרונות קדרו שמי הבולאות התימאטיות. נראה כי יושבי הראש של הוועדה התימאטית בשנים אלו – תחילה **דמיאן לאגה** וכיום **יונאס האלסטרומ** – מובילים מגמה שנועדה לשנות את כללי המשחק ולהגדיל את משקל החומר הבולאי על חשבון הצד התימאטי. מתבונן מן הצד עשוי להגיע למסקנה, כי ראשי התמאטיקה מעוניינים להדמות לאגפים האחרים.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

במה דברים אמורים? בסמינרים שנערכו בשנים האחרונות הביעו ראשי הוועדה התימאטית את הסתייגותם מ"בולים" (כן, אותן פיסות נייר קטנות ומשוננות שכולנו אוספים), ואת רצונם שתצוגה תימאטית תכלול הרבה פריטים גדולים פיסית. בהקשר לכך יש לראות את המגמה לעבור לדפי תצוגה גדולים יותר (כגון A3), ואני מפנה את הקורא למאמרו של **לורנס פישר** ("האם הגודל קובע?") בנושאונט 27.

1. Australasia - a definition from the zoogeographical point of view

1.1 Australasia has its own unique ornithological character

"All swans are white".
Up until the 18th century, this sentence could be found in most logics manuals as an example for an irrefutable truth.

How must the early Australian settlers have felt when they suddenly encountered dark, almost black variants ...

... of the ever snow-white creature symbolic of kings and rulers?

1860 Perkins & Bacon die proof for the first stamp printed locally in Western Australia
THREE EXAMPLES OF THIS IMPORTANT PROOF ARE KNOWN IN PRIVATE HANDS.

The settlers were at least so impressed that they chose to have the first stamps issued for their colony of Western Australia depicting Black Swans instead of the usual portraits of the sovereign or symbols of sovereignty.

The ship letter sent back home to England depicts these remarkable unusual bird.

Bavarian stationery, stamp imprint on private order
ONLY FOUR COPIES RECORDED

variety:
greenish cyan-blue colour missing
Three sheets escaped the control routines at the printers creating the most remarkable variety of Norwegian stamps post WW II. Two of this sheets, numbered 20463 and 20464, showed this variety on all 100 stamps, the third just over the upper six rows. The marginal block of 20 shown here comes from the latter sheet and is today with 12 colour varieties the LARGEST REMAINING UNIT after the three sheets have been split.

For long time, this 6d stamp in golden bronze colour was famous for being the rarest regular stamp of Western Australia. But now it is considered to be a colour variant of the 1857 black bronze stamp and not a different issue: The bronze ink had possibly not been distributed equally over the printing plate so that different shades from black bronze to golden bronze came into existence.

דף מתוך התצוגה של דמייאן לאגה על ציפורים. הדף הוא בגודל חריג – רגיל. יש לשים לב לנדירות הפריטים בדף. 4A. רוחבו גדול ב-1/3 מדף

השימוש בפריטים גדולים ובדפי תצוגה חריגים בגודלם מתקשר למושג של "הדור הרביעי" של תצוגות תימאטיות. אין בכוונתי להרחיב בנושא (מאמרו של לורנס כבר טיפל בכך). מטעמי הגינות אציין, כי בביטאון האחרון של הוועדה התימאטית הצהיר יונאס הלסטרום במפורש כי בחוקי השיפוט אין כל הנחיה בקשר לגודל הדף, ומדובר בבחירה אישית של המציג בהתאם לצרכי התצוגה שלו. גם אם נקבל דברים אלו כפשוטם, הרי שעובדה היא שמציגים רבים בכל רחבי העולם מוטרדים מנושא זה. זאת ועוד, ברור

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

בעליל כי הרצון להציג פריטים גדולים (בסגנון "הדור הרביעי") ממש מחייב שימוש בדפים גדולים.

נניח לנקודה זו, ונחזור לשאלת הניקוד, וליתר דיוק ליחס שבין סעיפים בולאיים לתימאטים. בעמוד הקודם מובא דף מהתצוגה של דמייאן לאגה בנושא ציפורים. הדף כולל הגהת מטבעת (die proof) משנת 1860 שיש כמה שלוש בעולם, טעות צבע של בול זה בשימוש דוארי נדיר מאוד, כליל בווארי ממנו ידועים ארבעה עותקים, צמדה של 24 בולים עם טעות הדפסה (זו הצמדה הגדולה ביותר שנותרה משלושה גליונות שגויים בסך הכל). אני מעריך, שדף בודד זה עולה בערכו הכספי על שוויו המלא של כל אוסף תימאטי ישראלי!

וכאשר מציג תימאטי מוכן להשקיע סכומים מטורפים כאלה אך טבעי שהוא ירצה שכללי השיפוט ישתנו, ויתנו עדיפות לצד הבולאי על חשבון הצד התימאטי. וכאשר אותו מציג הוא גם יושב ראש הועדה התימאטית של ה-FIP הרי שלדעתו נודעת חשיבות יתרה. בסמינר שנערך במאלמו בשנת 2009 הציג דמייאן לאגה את השקפתו בנידון: לדעתו יש להעניק רק 25 נקודות עבור הטיפול, 35 עבור מחקר וידע אישי (מה שבעבר כונה ידע בולאי וידע תימאטי גם יחד) ולא פחות מ-40 נקודות עבור החומר הבולאי. בחלוקה מוצעת זו נשבר היחס של 50:50 עליו הצבענו קודם, ונוצר יחס של 60:40 לטובת הצד הבולאי (או ליתר דיוק, לרעת הצד התימאטי).

טוב, אם מדובר בדעה יחידה אז אולי אין סיבה להכנס ללחץ. אלא שגם היושב ראש הנוכחי של הועדה התימאטית, יונאס הלסטרום, סבור שהיחס הראוי הוא 60:40. הוא מציע את הטבלה הבאה:

תחום	נקודות	סיווג
קונספט	35	תימאטי
גישה	5	
ידע ומחקר אישי	30	בולאי
החומר הבולאי	30	

לכאורה אין הבדל גדול בין טבלה זו לבין הניקוד הנוכחי, אבל שימו לב לנקודה עדינה: פעם הידע והמחקר התחלק שווה בשווה בין מחקר תימאטי ומחקר בולאי. עתה מציע יונאס כי כל המחקר והידע ייחשב כבולאי (או במילים אחרות, הידע התימאטי נמחק ומפנה את דרכו לידע בולאי בלבד).

נציגנו בועדה התימאטית טוען שבשלב זה לא חלו כל שינויים בטבלת הניקוד ובדרך השיפוט, ואני מקבל את דבריו. אולם המגמות החדשות מדאיגות אותי מאוד, ואני חושש שהתמאטיקה הולכת בעקבות הכסף הגדול.

יוסי חרש, גיאולוג במקצועו, אוסף בולים בנושא המינרלים. התצוגה שלו - "מינרלים: מקורם ניצולם והשימוש בהם" - זכתה במדליית זהב ברמה הבינלאומית במספר תערוכות עולמיות. כתובתו לתגובות: j_charrach@yahoo.com

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית
בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

חג האהבה ביום הקדוש ולנטיין לורנס פִּישר

אתמול, ה-14 בפברואר, היה יום ולנטיין הידוע גם כחג האהבה. מאמר זה נכתב כחודש לפני תאריך זה, וכבר אני מקבל הודעות בדואר האלקטרוני בנוגע לחג. כל חברי כבר טרודים בשאלה מה נעשה ביום החג ומה נקנה לנשותינו או חברותינו.

את חג האהבה ביום ולנטיין מציינים גם רחוק מהבית. דואר ניצחון מימי מלחמת העולם השנייה

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

החג בראיה היסטורית

שמו המלא של החג הוא יום ולנטינוס הקדוש (אם נשתמש בנוסח הלטיני של השם), ושם זה מעיד על מקורותיו הנוצריים. מי היה הקדוש **ולנטינוס**? האמת היא, שאיש אינו יודע. על פי חלק מהמקורות החג הוא יוזמה של האפיפיור **גלסיוס הראשון** משנת 496 לספירה, והוא נועד לציין את הפיכתו של ולנטינוס לקדוש. אבל השאלה מיהו ולנטינוס נותרת ללא מענה. ראוי לציין כי בשנת 1969 הסירה הכנסיה הקתולית את החג מלוח השנה שלה, בטענה כי פריט לשמו של ולנטינוס הדבר היחידי הידוע עליו הוא שתאריך מותו הוא ה-14 בפברואר.

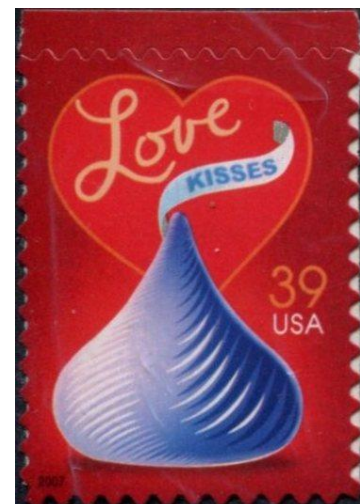

מכתבי אהבה וכרטיסי ברכה הם חלק בלתי נפרד מהחג

מקורו של השם ולנטינוס הוא מהמילה הלטינית וולאו, שפירושה "חזק". לפיכך אין זה מפתיע שאגדות רבות הקשורות בקדוש ולנטינוס מדגישות את כוחו, ואת חשיבותה של האמונה ברגעים קשים. אגדות אלו

אינו מקשרות את ולנטינוס לאהבה או לפיריון, ולא ברור כיצד נוצר הקשר בין יום המוקדש לקדוש נוצרי זה לבין חג האהבה. בעבר הייתה תיאוריה לפיה הנוצרים "התלבשו" על חג פגאני שכלל טקס הקשור לפוריות, אבל היסטוריונים הפריכו תיאוריה זו.

אחת הסברות הכי רומנטיות אודות מקורו של החג מקשרת אותו לנצרות, אך לא לאיש קדוש. על פי סברה זו מקורו של החג הוא בתקופה הרומאית, כאשר ולנטינוס ערך טקסי נישואין בין חיילים ובין נוצרים. כזכור, הרומאים רדפו תחילה את הנוצרים, עד שבמאה הרביעית לספירה היא הפכה לדת הרשמית של האימפריה הרומית. ולנטינוס הושלך אחר כבוד לכלא, ושם, על פי האגדה, הוא ריפא את ביתו החולה של הסוהר הראשי. לפני הוצאתו להורג הוא כתב מכתב פרידה לנערה ועליו חתם "מולנטינוס שלך".

מה מבטא אהבה יותר טוב משוקולד?

יהא מקורו של החג אשר יהא – במאה ה-15 הוא היה כבר מוכר היטב כחג האהבה, ובראשית המאה ה-17 הוא זכה לאזכור ב"המלט". לרגל החג היו זוגות מביעים את אהבתם על ידי משלוח של פרחים, דברי מתיקה וכרטיסי ברכה. כיום המתנות השתכללו, וסוחרים ממולחים מציעים מארזים המשלבים ורדים ושוקולדים בקופסא אדומה בצורת לב. בשנות ה-80 תעשיית התכשיטים החלה לקדם את יום ולנטיין כתאריך שבו "נדרשים" בני הזוג לקנות תכשיטים יקרי ערך. לכך נוספו ארוחת ערב רומטית ויקרה, בילוי על שולחן המעסה או בג'קוזי ועוד. למעשה, חג האהבה הפך לחג המשווקים. ובין המשתתפים בחגיגה לא נפקד מקומם של השירותים הבולאיים השונים, הנוהגים להנפיק בולים לרגל החג.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

יום ולנטיין והיהודים

אחד מעמיתי סיפר לי, שיהודים נטבחו ביום ולנטיין הקדוש. הוא צדק: הדבר היה בשטרסבורג, ב-14 בפברואר 1349, כחלק מגל האנטישמיות ששטף את אירופה בימי המוות השחור. כמה מאות מבני הקהילה היהודית בשטרסבורג נשרפו למוות על המוקד, והנותרים גורשו מהעיר. המהומות החלו כאשר האספסוף צר על רחוב היהודים בעיר, וגירש את בני הקהילה כולה לבית הקברות המקומי, שבו נבנתה מדורה ענקית. על פי הערכות כאלפיים גברים נשים וילדים נשרפו למוות. זמן קצר לאחר הטבח מונתה מעוצת עיר חדשה, אשר אסרה באופן רשמי על יהודים להתגורר בשטרסבורג במשך 100 שנה. עובדה היא, שהטבח התרחש ביום ולנטיין, אך אין כל קשר בינו לבין חג האהבה, ובכל מקרה קשה למצוא תאריך בלוח השנה אשר לא נערך בו טבח ביהודים באמתלא כלשהי.

כמובן שלנו כיהודים יש את חג האהבה שלנו – ט"ו באב. לפי התלמוד בנות ירושלים נהגו לצאת בבגדים לבנים ולחולל בכרמים. "ומה היו אומרות: שא נא עיניך, בחור, וראה מה את בורר לך; אל תתן עיניך בנוי – תן עיניך במשפחה" (מסכת תענית).

הרצון להביע אהבה ולהעניק מתנות כסמל לרגשותינו העמוקים ביותר עולה בקנה אחד עם ערכי היהדות ועם המסורת. אנו נוהגים לעשות זאת בט"ו באב, אך המנהגים כיום דומים לאלו של יום ולנטיין. ובניגוד לפורים, מסתבר שחג האהבה יכול להיות פעמיים בשנה, ורבים מציינים הן את ט"ו באב והן את יום ולנטיין.

ואתם, הקוראים, כיצד אתם חגגתם את חג האהבה? מה אתם הענקתם ליקירי לבכם?

תגובות ניתן לשלוח ללורנס לכתובת
gymtrainr@gmail.com

דבר אלי בפרחים. כריכת קונטרס